

Sygn. akt I UK 324/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania J.B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 sierpnia 2017 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 17 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J.B. prawa do emerytury z obniżonego wieku, bowiem nie udokumentował on na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze, wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy nie zaliczył do spornego stażu pracy okresów zatrudnienia wnioskodawcy w firmie „I.” S.A. w D. na stanowiskach malarza konstrukcji metalowych i urządzeń przemysłowych, monter instalacji ciepłochronnych: od 1 sierpnia 1980 r. do 29 lipca 1990 r., od 6 sierpnia 1990 r. do 16 września 1992 r. i od 1 października 1992 r. do 17 czerwca 1993 r.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 13 stycznia 2015 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony J.B., urodzony 18 grudnia 1953 r., w dniu 25 listopada 2013 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę i przekazanie środków zgromadzonych w OFE za pośrednictwem ZUS-u na dochody budżetu państwa. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 2 lata, 9 miesięcy i 21 dni pracy w warunkach szczególnych: na stanowisku operatora spycharki od 29 czerwca 1977 r. do 14 kwietnia 1978 r. i na stanowisku pracownika robót torowych od 15 kwietnia 1978 r. do 19 kwietnia 1980 r.

Wspomniane przedsiębiorstwo „I.” (od 1992 r. „I.” S.A.) wykonywało roboty termoizolacyjne i antykorozyjne różnych urządzeń przemysłowych w kraju i za granicą. Do tych prac zatrudniało malarzy konstrukcji stalowych na wysokości oraz monterów izolacji termicznych - blacharzy. Montaż izolacji termicznej polegał na malowaniu antykorozyjnym, ułożeniu warstwy wełny mineralnej, siatki ogrodzeniowej i zamontowaniu na końcu blachy ocynkowanej. Blachy do zamontowania były przygotowywane na warsztacie przez blacharzy, a następnie montowane przez blacharzy-monterów izolacji termicznych na urządzeniach przemysłowych. W tymże przedsiębiorstwie ubezpieczony był zatrudniony od 15 maja 1980 r. do 17 czerwca 1993 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, jako mechanik samochodowy, malarz, monter izolacji termicznej – blacharz. W okresach od 1 sierpnia 1980 r. do 29 lipca 1990 r., od 6 sierpnia 1990 r. do 16 września 1992 r. i od 1 października 1992 r. do 17 czerwca 1993 r., ubezpieczony wykonywał prace blacharskie przy przygotowywaniu elementów izolacji i prace przy montażu izolacji termicznej na instalacjach cieplnych i technologicznych w elektrowniach, ciepłowniach, hutach, zakładach chemicznych i innych zakładach produkcyjnych (w

zakładach kabli w B. przy izolacji wody ciepłej i zimnej), a jedynie czasami prace malarskie takich instalacji na wysokości. Korzystał z urlopów bezpłatnych: od 30 lipca 1990 r. do 5 sierpnia 1990 r. oraz od 17 września 1992 r. do 30 września 1992 r. a pracę na budowach eksportowych z macierzystego zakładu pracy wykonywał w okresach: od 28 maja 1983 r. do 30 kwietnia 1986 r., od 31 maja 1987 r. do 7 sierpnia 1987 r., od 18 października 1989 r. do 8 maja 1990 r., od 9 października 1990 r. do 15 grudnia 1990 r., od 5 lutego 1991 r. do 12 lipca 1991 r., od 19 lutego 1992 r. do 23 kwietnia 1992 r., od 10 maja 1992 r. do 2 lipca 1992 r., od 20 sierpnia 1992 r. do 16 września 1992 r., od 17 listopada 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. i od 1 stycznia 1993 r. do 9 lutego 1993 r.

W zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 18 września 2000 r. pracodawca podał za okres pracy ubezpieczonego na budowach eksportowych zarobki zastępcze pracowników zatrudnionych w tej firmie na stanowisku blacharza i blacharza-montera, jednocześnie wskazując, że taki rodzaj czynności wykonywał on w okresie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie. W świadectwie pracy w szczególnych warunkach (bez daty) podpisanym z upoważnienia likwidatora przez kierownika działu księgowości i finansów E.S. poświadczono, że ubezpieczony w całym okresie zatrudnienia od 15 maja 1980 r. do 17 czerwca 1993 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace malarza, monter izolacji termicznej – blacharza, wymienione w wykazie, dział V, pozycja - punkt 6,5 załącznika numer 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r. (w budownictwie - prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości i prace malarskie konstrukcji na wysokości). Skoro zatem ze świadectwa pracy z 1993 r., z zaświadczeń pracodawcy z 2000 r., jak również wprost z twierdzeń ubezpieczonego w odwołaniu wynika, że w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie „I.” S.A. wykonywał on pracę monter i blacharza (a to znajduje pełne potwierdzenie w pisemnych wyjaśnieniach likwidatora z dnia 1 grudnia 2013 r., jak również w zeznaniach świadków co do tego, że wykonanie izolacji termicznych wymagało uprzedniego wykonania prac blacharskich w warsztacie i prace te wykonywali blacharze-monterzy tych blach), to nie ma podstaw do uznania za wiarygodne zeznań świadków i ubezpieczonego, że akurat on nie wykonywał żadnych prac blacharskich, lecz wyłącznie prace

polegające na montażu izolacji. Materiał dowodowy sprawy uzasadniał przyjęcie, że w spornym okresie w trakcie zatrudnienia w przedsiębiorstwie „I.” S.A. ubezpieczony wykonywał prace przy montażu izolacji termicznych, ale nie ma podstaw do przyjęcia, że prace te wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zatrudniany był bowiem również jako blacharz. Skoro do obowiązków blacharza w tym przedsiębiorstwie należały prace warsztatowe - przygotowanie blach niezbędnych do montażu izolacji, to ubezpieczony również te prace musiał wykonywać, zatem obok prac monterskich, wykonywał także prace blacharskie.

Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonego, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace montera izolacji w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie „U.” Spółce Cywilnej w B. w okresie od 7 stycznia 1995 r. do 31 lipca 1995 r. oraz w „U.” Spółce z o.o. w okresie od 26 sierpnia 1996 r. do 21 lutego 1997 r. w kraju i od 7 lipca 1997 r. do 31 grudnia 1999 r. na budowie eksportowej w RFN, z uwagi na nieprzedłożenie przez odwołującego się stosownych świadectw pracy w szczególnych warunkach lub innych dowodów na tę okoliczność. Sąd pierwszej instancji ustalił nadto, że w okresie od 5 lipca 1973 r. do 23 października 1974 r. ubezpieczony był zatrudniony w byłej Hucie [...], początkowo (do 5 października 1973 r.) jako tokarz, a następnie na stanowisku szlifierza-nastawiacza. Nie można było zatem dać wiary zeznaniom ubezpieczonego, że w całym spornym okresie wykonywał wyłącznie prace szlifierza, albowiem twierdzenia te są sprzeczne z dowodami z dokumentów.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy powołał regulację art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) i stwierdził, że w wykazie A będącym załącznikiem do tego rozporządzenia wskazane zostały rodzaje prac uznawanych za prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, których wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy uprawnia do emerytury we wcześniejszym wieku. Prace blacharskie nie zostały zaliczone do prac w szczególnych warunkach

w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, a wynikiem postępowania dowodowego w sprawie jest ustalenie, że w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie „I.” S.A. oraz w „U.” S.C. ubezpieczony takie prace wykonywał.

Praca montera izolacji została zaliczona do prac w szczególnych warunkach jedynie:

- w energetyce - praca montera izolacji - prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych (Dział II, poz. 31);

- w chemii - praca montera izolacji ciepłochronnej przy pracach antykorozyjnych i termoizolacyjnych urządzeń i instalacji technologicznych (Dział IV, poz. 38);

- w budownictwie - praca izolacza przy robotach wodno-kanalizacyjnych oraz budowie rurociągów w głębokich wykopach (Dział V, poz. 1) oraz przy wykonywaniu konstrukcji nadbrzeży falochronów oraz innych budowli hydrotechnicznych w nawodnionych wykopach lub na styku woda-ląd (Dział V, poz. 7).

Wynikiem postępowania dowodowego w sprawie jest ustalenie, że „I.” S.A. było przedsiębiorstwem wyspecjalizowanym w zakresie robót antykorozyjnych i termoizolacyjnych, a ubezpieczony w okresie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie wykonywał prace przy montażu izolacji termicznych na różnych instalacjach cieplnych i urządzeniach technologicznych w elektrowniach, ciepłowniach, hutach, zakładach chemicznych i innych zakładach produkcyjnych i prace blacharskie przy przygotowywaniu blach niezbędnych w technologii wykonywanych przez przedsiębiorstwo izolacji termicznych. Praca faktycznie wykonywana przez ubezpieczonego nie polegała zatem wyłącznie na montowaniu instalacji termicznych i takiej pracy ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ponadto, prace te były wykonywane również na urządzeniach technologicznych hut i zakładów produkcyjnych spoza branży chemicznej i energetycznej, nie ma zatem i z tej przyczyny możliwości zakwalifikowania prac ubezpieczonego do prac ujętych w Dziale II poz. 31, lub w Dziale IV poz. 38 wykazów. Ubezpieczony nie wykonywał zatem stale i w pełnym wymiarze czasu

prac w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w przedsiębiorstwie „I.” S.A., w konsekwencji tego na dzień 1 stycznia 1999 r. nie legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych uprawniających do emerytury.

Sąd Okręgowy dodał, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia spraw pozostają okresy zatrudnienia ubezpieczonego w H., czy w „U.” s.c., i „U.” Spółce z o.o., bowiem ich suma - po doliczeniu do okresów już uznanych - nie daje 15 lat wymaganej pracy na dzień 1 stycznia 1999 r. Niemniej jednak, również te okresy nie mogą być uwzględnione jako okresy zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych, bowiem prac wykonywanych przez ubezpieczonego w tych okresach także nie można zakwalifikować pod którąkolwiek z pozycji wykazów takiej pracy.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonego od orzeczenia pierwszoinstancyjnego. Uzasadnienie wyroku na wniosek ubezpieczonego sprostowane zostało postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 kwietnia 2016 r.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, które prowadzi do ostatecznego wniosku, że ubezpieczony nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, zatem nie może uzyskać prawa do emerytury z tego tytułu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zebrany w sprawie materiał dowodowy daje dostateczne podstawy do ustalenia, że w okresach: od 1 sierpnia 1980 r. do 29 lipca 1990 r., od 6 sierpnia 1990 r. do 16 września 1992 r. oraz od 1 października 1992 r. do 17 czerwca 1993 r. (z pominięciem 20 dni urlopu bezpłatnego), ubezpieczony w przedsiębiorstwie „I.”, przez 12 lat, 9 miesięcy i 26 dni, stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych opisaną w poz. 38 Działu IV, Wykazu A (W chemii) (uzasadnienie wyroku sprostowano postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2016 r. w ten sposób, że w miejsce 10 lat, 8 miesięcy i 16 dni wpisano 12 lat, 9 miesięcy i 26 dni). Brak bowiem w zebranym materiale przesłanek do przyjęcia, aby ubezpieczony kiedykolwiek przygotowywał w warsztacie blachy, które potem montował na ocieplanych instalacjach przemysłowych. Fakt, że jego stanowisko określane było jako „monter izolacji termicznych-blacharz”, wskazuje jedynie na to, że montował zarówno warstwę

izolującą, jak i zewnętrzne, okrywające ją blachy, nie zaś na to, że przygotowywał (obrabiał i kształtował) owe blachy przed ich montażem.

Brak przy tym podstaw do odmowy zakwalifikowania prac ubezpieczonego, polegających na montażu izolacji termicznej i malowaniu antykorozyjnym jako wymienionych w poz. 38 Działu V, Wykazu A, (W chemii), wskazującej: Prace antykorozyjne i termoizolacyjne urządzeń i instalacji technologicznych. Poza sporem pozostawało bowiem, że przedsiębiorstwo „I.” wykonywało roboty termoizolacyjne i antykorozyjne różnych urządzeń przemysłowych w kraju i za granicą. Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu Sądu Okręgowego, zgodnie z którym skoro praca ubezpieczonego nie była wykonywana wyłącznie w zakładach chemicznych (czyli w branży chemicznej), to nie jest możliwe zakwalifikowanie jej do prac stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywanych w tej branży. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd drugiej instancji stwierdził, że *za wykonywaną w warunkach szczególnych należy uznać również pracę przyporządkowaną w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, do innego działu przemysłu niż ten, w którym jest świadczona, jeżeli stopień szkodliwości lub uciążliwości tego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, w której pracownik jest zatrudniony.* W ocenie Sądu Apelacyjnego, stopień szkodliwości (praca z wełną mineralną, farbami antykorozyjnymi) i uciążliwości (praca na wysokości) czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w przedsiębiorstwie „I.”, nie wykazuje żadnych różnic do prac wykonywanych wyłącznie na rzecz lub na terenie zakładów chemicznych. Skoro praca ubezpieczonego w przedsiębiorstwie „I.” (także na kontraktach zagranicznych) w istocie polegała wyłącznie na montowaniu izolacji ciepłochronnych (wraz z malowaniem antykorozyjnym), to bez znaczenia pozostaje okoliczność, że nie była ona wykonywana tylko w zakładach chemicznych, zatem w branży chemicznej. Należy więc przyjąć, że ubezpieczony, wraz z okresem uznanym przez organ rentowy (2 lata, 9 miesięcy i 21 dni), łącznie udowodnił 15 lat, 7 miesięcy i 17 dni pracy wymienionych w Wykazie A, Załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu, jak wymaga tego

§ 2 cytowanego rozporządzenia (uzasadnienie sprostowano postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2016 r. w ten, że w miejsce 13 lat, 7 miesięcy i 17 dni wpisano 15 lat, 7 miesięcy i 17 dni). Jednocześnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że „niezależnie jednak od powyższego, skarżący, także w apelacji, nie wykazał, aby tego rodzaju prace wykonywał łącznie przez co najmniej 15 lat”.

Sporne pozostawały również trzy okresy zatrudnienia odwołującego się u dwóch pracodawców: w spółce „U.”, na stanowisku monter izolacji: od 26 sierpnia 1996 r. do 21 lutego 1997 r. w kraju i od 7 lipca 1997 r. do 31 grudnia 1999 r. na budowie eksportowej w RFN (odpowiednio: 6 miesięcy i 26 dni oraz 2 lata, 6 miesięcy i 24 dni). Jednak pracodawca nie wydał ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Także za okres zatrudnienia od 5 lipca 1973 r. do 23 października 1974 r. w H., początkowo na stanowisku tokarza, a następnie na stanowisku szlifierza-nastawiacza, pracodawca nie wydał ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. W tym zakresie ubezpieczony, poza własnymi twierdzeniami o wykonywaniu prac w warunkach szczególnych, nie przedstawił jakichkolwiek dowodów na tę okoliczność.

Skoro skarżący nie wykazał, że przez co najmniej 15 lat, stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace w warunkach szczególnych, to nie może uzyskać prawa do emerytury po myśli art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1993 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, podczas gdy wraz z okresem uznanym przez organ rentowy i niekwestionowanym w toku postępowania, ubezpieczony udowodnił wymagany staż pracy. Skarżący podniósł również naruszenie przepisów postępowania, mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1

k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 382 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie i pominięcie części materiału zebranego w postępowaniu, brak wyczerpujących ustaleń i pominięcie odmiennych ustaleń dokonanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, podczas gdy okres pracy uznany przez organ rentowy w toku postępowania nie był kwestionowany, oraz przyjęcie nieprawidłowych okresów pracy i nieprawidłowego zsumowania tych okresów, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia apelacji ubezpieczonego i odmowy przyznania mu emerytury.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy zgodnie z art. 398¹⁶ k.p.c. oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego i za wszystkie instancje, w tym o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący podkreślił, że Sąd Apelacyjny po sprostowaniu treści uzasadnienia do wyroku z dnia 18 lutego 2016 r. uznał, iż ubezpieczony udowodnił co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wraz z okresem uznanym przez organ rentowy i niekwestionowanym w toku postępowania, ubezpieczony udowodnił więc wymagany okres pracy w szczególnych warunkach. Pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury nie były w sprawie kwestionowane. Sąd drugiej instancji naruszył zatem przepisy art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1993 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, odmawiając odwołującemu się prawa do spornego świadczenia.

W ocenie ubezpieczonego, Sąd prawidłowo uznał i zaliczył okresy jego pracy w warunkach szczególnych, jednakże dokonał nieprawidłowych obliczeń tych okresów. W konsekwencji nieprawidłowego przeliczenia Sąd najpierw stwierdził, że ubezpieczony nie spełnił przesłanek 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a następnie w konsekwencji ponownego przeliczenia i sprostowania

omyłki pisarskiej i rachunkowej - uznał prawidłowo wykazane okresy i stwierdził, że ubezpieczony wykazał 15 lat, 7 miesięcy i 17 dni pracy w warunkach szczególnych. Powyższe musiałoby prowadzić do wydania wyroku uznającego argumentację ubezpieczonego za zasadną i przyznania mu emerytury. Motywacja zakwestionowanego rozstrzygnięcia dotknięta jest tak istotną wadą, jaką jest brak jej weryfikowalności stosownie do z art. 328 § 2 i art. 382 k.p.c. Pomija bowiem motywy rozstrzygnięcia w stopniu umożliwiającym kontrolę procesu decyzyjnego i stosunku do treści żądania oraz przedstawionych, a także przeprowadzonych dowodów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Zarzuty skargi kasacyjnej wypełniające obie podstawy z art. 398³ § 1 k.p.c. uzasadniają wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura w obniżonym wieku, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r., osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat. Przepisy dotychczasowe w rozumieniu art. 184 ust. 1 tej ustawy zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Według § 1 ust. 1 tego rozporządzenia, ma ono zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, przy czym w myśl § 2 ust. 1 okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w

rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie do § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat; 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Koniecznym warunkiem przyznania prawa do emerytury jest zatem wykazanie 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Ponadto, jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 grudnia 2016 r., II UK 445/15 (LEX nr 2188635), stwierdzenie prawa do emerytury dopiero przez Sąd drugiej instancji wymaga samodzielnej analizy i wykazania, że wszystkie przesłanki emerytury zostały spełnione, nawet gdy nie stanowiły zasadniczego przedmiotu sporu czy wcześniej decyzji organu rentowego.

Tymczasem z ustaleń stanu faktycznego, który legł u podstaw wydania zaskarżonego wyroku, nie wynika, jaki okres zatrudnienia ubezpieczonego J.B. został uznany przez Sąd drugiej instancji za okres pracy w szczególnych warunkach, uprawniający do emerytury z obniżonego wieku. Poza uwzględnionym przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji stażem takiej pracy wynoszącym 2 lata, 9 miesięcy i 21 dni, sporny pozostawał okres zatrudnienia ubezpieczonego w "I." (obecnie "I." S.A.) w D. na stanowiskach malarza konstrukcji metalowych i urządzeń przemysłowych, montera instalacji ciepłochronnych: od 1 sierpnia 1980 r. do 29 lipca 1990 r., od 6 sierpnia 1990 r. do 16 września 1992 r. i od 1 października 1992 r. do 17 czerwca 1993 r., a nadto w Przedsiębiorstwie Prywatnym U., Spółce Cywilnej w B. w okresie od 7 stycznia 1995 r. do 31 lipca 1995 r. i w „U.” Spółce z o.o. w B. w okresie od 26 sierpnia 1996 r. do 21 lutego 1997 r. w kraju i od 7 lipca 1997 r. do 31 grudnia 1999 r. na budowie eksportowej w RFN oraz w H. w K. w okresie od 5 lipca 1973 r. do 23 października 1974 r. O ile z uwagi na brak stosownych świadectw pracy lub innych dowodów okresy zatrudnienia odwołującego się w Przedsiębiorstwie Prywatnym U., Spółce Cywilnej w B., w „U.” Spółce z o.o. w B. oraz w H. w K. nie zostały zaliczone przez Sądy obu instancji do

wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach, o tyle Sąd Apelacyjny przyjął taką kwalifikację w odniesieniu do okresu zatrudnienia skarżącego w pierwszym z wymienionych zakładów pracy. W sprostowanym postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2016 r. uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdzono, że w ocenie Sądu Apelacyjnego, zebrany materiał dowodowy daje dostateczne podstawy do ustalenia, iż w okresach: od 1 sierpnia 1980 r. do 29 lipca 1990 r., od 6 sierpnia 1990 r. do 16 września 1992 r. oraz od 1 października 1992 r. do 17 czerwca 1993 r. (z pominięciem 20 dni urlopu bezpłatnego), ubezpieczony w przedsiębiorstwie „IŻ.”, przez 12 lat, 9 miesięcy i 26 dni, stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych opisaną w poz. 38 Działu IV, Wykazu A (W chemii). Należy zatem przyjąć, że ubezpieczony, wraz z okresem uznanym przez organ rentowy (2 lata, 9 miesięcy i 21 dni), łącznie udowodnił 15 lat, 7 miesięcy i 17 dni pracy wymienionej z Wykazie A, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu. W kolejnym zdaniu uzasadnienia Sąd ten zauważa jednak, że „niezależnie od powyższego, skarżący, także w apelacji, nie wykazał, aby tego rodzaju prace wykonywał łącznie przez co najmniej 15 lat”. Ma zatem rację skarżący zarzucając Sądowi drugiej instancji naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 382 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. Uzasadnienie wyroku nie pozwala na kontrolę procesu decyzyjnego, który doprowadził do wydania zaskarżonego orzeczenia. Nie wiadomo bowiem, czy Sąd Apelacyjny uwzględnił cały materiał dowodowy zgromadzony w toku procesu, jakich ustaleń dokonał na tej podstawie, a w szczególności, czy uznał za udokumentowany co najmniej 15 letni staż pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych, a jeśli tak – to dlaczego mimo spełnienia tej przesłanki nabycia prawa do emerytury z obniżonego wieku i przy niespornym fakcie ziszczenia się pozostałych przesłanek, nie zmienił wyroku Sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i nie przyznał odwołującemu się przedmiotowego świadczenia. Brak stanowczych i spójnych ustaleń co do posiadanego przez skarżącego stażu pracy w szczególnych warunkach uniemożliwia z kolei prawidłową subsumcję przepisów regulujących kwestię nabycia prawa do emerytury z tytułu wykonywania takiej pracy, wymienionych w kasacyjnej podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 184 w związku z art.

32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1993 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Podzielając kasacyjne zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.